

λακίς

Παρασκευή, 1 Μαρτίου 2013

6:56 μμ

Σημασία:

ράκος, κουρέλι

(192.) λάκη ράκη s. Κρήτες

(199.) λακίδες- σπαδόνες. σπαράγματα ίματιών

(200) Λακίς : ραγάς, έμβολή, ραφή, τραῦμα, σχίσμα

Ησύχιος -Λεξικόν

Εγκυκλοπαιδικα:

Κουρέλια φοράνε οι ζητιανοί. Οι **κουρελιάρηδες**, ή **κουρελήδες**, οι **ρακένδυτοι**.

Μεταφορικά όταν κάποιος έχει καταπονηθεί πολύ ψυχολογικά και σωματικά λέμε ότι έγινε **ράκος**

Στους Αχαρνης του, ο Αριστοφάνης βάζει τον Ευριπίδη να αναρωτιέται

«**ποιάς ποθ' άνήρ λακίδας αιτείται πέπλων;**»

Γιατί ο Δικαιόπολις του ζητά ένα **ράκος** από τις τραγωδίες του για να το χρησιμοποιήσει στην απολογία του.

Ο Διονύσης Σαββόπουλος στους Αχαρνης του (Ο Αριστοφάνης που ηρθε από τα θυμαράκια) το αποδίδει

Ευριπιδάκι, κουρελι, κουρελάκι

Στα γονατά σου πεφτω να ζητησω

Απ το παλιο σου δράμα ένα κουρελάκι

Για να μιλήσω

Ετυμολογία:

λακίς, -ίδος, ή, λάκος, το *ράχος, σχίσμα, «κουρέλι»*, λακίζω κατασχίζω, σπαράσσω, λάκιαμα, το (πληθ.) ράκη· : συγγ. Λατινικό LACEW=ρακώδης,

196

• λακίζω: "tear" σχίζω

LSJ Middle Liddell

Λακκω κανω βαθουλωμα, λακκο

Απ' οπου

Λακκος

πηγαδι

πβλ.

- *Τράβα το κόρη λυερή τ' απάριν να ποδρώσει
στον **λάκκον** τράβα πότισ' το τζαι πρίχου να νυκτώσει.*

- Τράβα το κόρη λυεγή το αλογο να ξεϊδρώσει
στο πηγαδι τράβα πότισέ το και πρίν να νυκτώσει.

Η Λυεοή τζ' ο Χάος -Δημοτικό Κύπρου

- ιραρα το κορη λυγερη το αλογο να χειρωσει
στο πηγαδι τράβα πότισέ το και πρίν να νυκτώσει.

Η Λυερή τζ' ο Χάρος -Δημοτικό Κύπρου

)

Λακκίζω σκαβω πηγάδι

Henry George Liddell. Robert Scott. A Greek-English Lexicon. Oxford. Clarendon Press. 1940.

Αντιθετως ο Μπαμπινιώτης 171 λέει:

Λακίζω ρ. αμετβ. {λάκισα} (λαϊκ.) 1. απομακρύνομαι τρέχοντας. συνήθ. εξαιτίας φόβου: *μόλις αντίκρισε τον αγριεμένο σκύλο, λάκισε* ΣΥΝ. την κοπανάω. το σκάω. το βάζω στα πόδια 2. (μτφ.) δείχνω δειλία: *λάκισε στην κρίσιμη ώρα* ΣΥΝ. δειλιάζω, το βάζω στα πόδια ΛΝΤ. δείχνω θάρρος.

[ΕΤΥΜ. αρχ., αρχική σημ. «σχίζω, διαρρηγνύω», < λακίς, -ίδος «σχισμένο πράγμα» < *λάκος «ράκος» < I.E. *lak- «σχίζω», πβ. λατ. lacere (> γαλλ. lacérer), lacer «σχισμένος», περσ. raxna- «ρωγμή, σχισίμο», πιθ. κ. lachóǰ «ράκος, κουρέλι». Η πιθανότητα συνδέσεως με το ρ. λάσκω «φωνάζω, θορυβώ» (αόρ. β' ε-λακ-ον) δεν φαίνεται να ευσταθεί].

λακίζω ρ. αμετβ. {λάκισα} (λαϊκ.) 1. απομακρύνομαι τρέχοντας. συνήθως εξαιτίας φόβου: μόλις αντίκρισε τον αγριεμένο σκύλο, λάκισε

ΣΥΝ. την κοπανάω, το σκάω. το βάζω στα πόδια 2. (μτφ.) δείχνω δει-

λία: λάκισε στην κρίσιμη ώρα

Συνωνυμο:: . δειλιάζω, το βάζω στα πόδια

ΑΝΤΙΘΕΤΟ .

δείχνω θάρρος.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ αρχ., αρχική σημ. «σχίζω, διαρρηγνύω», < λακίς, -ίδος «σχισμένο πράγμα» < λάκος «ράκος» < I.E. *lak- «σχίζω», πβ. λατ.

Lacer* (>γαλλ. lacérer), lacer «σχισμένος», περσ. raxna- «ρωγμή, σχισίμο», πιθ. κ. lachoj «ράκος, κουρέλι». Η πιθανότητα συνδέσεως με το ρ. λάσκω «φωνάζω. Θορυβώ» (αόρ. β' ε-λακ-ον) δεν φαίνεται να ευσταθεί].

(*) lacer: "mangled, lacerated, torn" μαλακωμένο, σχισμένο, σκισμένο (Lewis & Short , Elem. Lewis)

Λει **λάκισε** (αόρ) του **λακίζω** οπότε η προστακτική του **λακίζω** θα επρεπε να είναι **λάκισε** ή **λάκισον**.

Είναι όμως λάκαω **λακώ** (πβλ .αντιλογο **-Ρε μαλακα -Πιάστη μου και λάκα**, αλλά και την πάγκοινη παροιμία « **λακάτε ποδαράκια μου να μη σας χέσει ο κώλος μου** » ή «**λακάτε ποδαράκια μου να μη σας δώ χεσμένα**») . Πβλ. ακομα και το Ακριτικό τραγουδι οπου ο ηρωας

Στο βίτσιμά 'πιανε πουλιά, στο πέταμα γεράκια,

στο **γλάκιο*** και στο πήδημα τα λάφια και τ' αγρίμια.

Οπου **γλάκιο**=τρέξιμο, αγωνας δρομου.

Τα ελληνογαλλικα λεξικαι ερμηνευουσιν

λακίζω «déchirer»

λακάω « éclater » (μεταγενεστερο) εκρηγνυμαι , σκάω .> ΝΕ κλατάρω πβ. κλαταρε το πιασ λαστιχο, δεν μπορω να φαω άλλο, θα κλατάρω.

Όμως το 9370

Λακίζω. discindo, lacero.
και πᾶν λακίζουσ' εν φοναῖς ψυχρον δεμας. Lyc. 1113.
—κομας λακισασα καρηνου. Ερ. 1. 1.
Συνωνυμα : . Σχίζω, αποσχίζω, αμυσσω. ρηγνυω.

Και το Henry George Liddell. Robert Scott. A Greek-English Lexicon. 1940.

Λᾶκίζω, tear, Lyc.1113, AP9.117 (Stat. Flacc.):—Pass., ib.4.3b.14 (Agath.); λακισθεῖς ὑπὸ λύκων MAMA1.286 (Phrygia). 2. split, καλάμους ΡΟxy.326 (i A. D., λακήση Pap.).

Ολες οι ερμηνειες της ριζας λακ- συνδέονται με το σχίζω.

1. Ο Θανατος του « μεταμεληθέντος» Ιούδα

Στις Πραξεις των Αποστόλων 1.18 περιγραφεται ο θανατος του « μεταμεληθέντος» Ιούδα

¹⁸ οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνῆς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ ἐξέχυθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. ¹⁹ καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἄκελδαμᾶ, τουτέστι, χωρίον αἵματος. ²⁰ γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· γεννηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ· καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος.*

<<http://www.myriobiblos.gr/bible/nt2/acts/1.asp>>

Το Κατὰ Ματθαῖον Ευαγγελιο αναφερει μονο δυο λέξεις "ἀπελθῶν ἀπήγγατο" (Ματθ. 27:5)

- * Σχίσθηκε στη μέση, πραγμα που κανεις δεν μπορει να το κανει μονος του, κυριολεκτικα τουλάχιστον. Αλλοι τον σχιζουν! Γνωστη και μεχρι σημερα η απειλή «θα σε σχισω»
Για μια άλλη σημασια Δες και [σκιζομαι](#) στις ΦΡΑΣΕΙΣ και [κοπτω](#)

ΠΑΡΕΜΠΙΠΤΟΝ ΣΧΟΛΙΟΝ

Προφανές ότι δεν είχε καθόλου μεταμεληθεί αφού πήγε και αγόρασε χωράφι. Ένας που πρόκειται να αυτοκτονήσει δεν αγοράζει χωράφια! Προφανώς κάποιιοι άλλοι σικάριοι τον έκαναν να μετανιώσει την ώρα και την στιγμή που πρόδωσε. Δες την σημασία του Ισκαριώτης στην ετυμολογία του επωνύμου Σικάρης. Μύθος το ότι απήγγατο! Εδώ πρόκειται για δολοφονία εκδίκησης και όχι για χαρακίρι (αυτοκτονία).

★2. Λακκόπρωκτος

Αρχ. Ελλ. Ονομασια για τον παθητικο ομοφυλοφιλο, τον κιναιδο.

Ετυμολογεται από το λάκκος =πηγαδι (αυτό που εχει πρωκτο σαν πηγαδι ή ξεσχισμένο πρωκτό: στην ομιλουμενη κωλοξεσκισμένος. Συνωνυμο ευρυπρωκτος).

Βλ. Αριστοφάνη -Νεφελες 1330

Συνώνυμα **λακκοσκάπερδος** ^{9053.8 [10]}

Λακέω, Λακάζω, Λάσκω, Ληκάω : συντριβω, κροτῶ, κραδαίνω, κουδουνίζω — crack, break with a λακικ s crack or crash, — ουρλιαζω, φωναζω,φωνασκῶ — το ράκος (κουρελι) γινεται **λακικς** (με τεταβολη του ρ στο επισης υγρο λ) 'Pokoј (a rag) and **Λακικς**, όπως το ΛειΡΙον, γινεται lilium: ἔρις, ρικς, λις. Το ράκος συγγενευει προς το **ρήγνυμι** break, 'Ράσσω, ἔρραγον, ρηγή, ρήγμα. Οθεν **λακέω** είναι **ρακέω** φευγω,

σπάζω, παραβιάζω, δαμάζω, ρηγνύω, θραύω, ξεσπώ, εκρηγνύομαι, σκάζω, εκσπώ, στάζω
492.96

Παρεμπιπτον σχόλιον

Αρ πολύ πιθανόν από το ρακίς να προέρχεται και η ρακή ή το ρακι.

ρακί το [rakí] O43 & ρακή η [rakí] O29 (συνήθ. στον εν.) : δυνατό οινοπνευματώδες ποτό που παράγεται από την απόσταξη πρώτων υλών, όπως είναι τα στέμφυλα του σταφυλιού, τα μούρα ή τα δαμάσκηνα, με την προσθήκη διάφορων αρωματικών ουσιών· (πρβ. ούζο, τσίπουρο, τσικουδιά).

[τουρκ. rakı (αραβ. 'arak)· μεταπλ. σε θηλ. με βάση την ομόηχη κατάλ. [i]]

Το ρακι είναι προϊόν συμπιεσης.

Όχι από τα τουρκικά ή τα αραβικά που είναι γλωσσές μαμεθανών που δεν πίνουν (φανερὰ τουλάχιστον) οινοπνευματώδη.

3. Λακκόπλουτος

Αυτός που πλούτισε ψαχνώντας σε πηγάδια, ίσως και τυμβωρύχος.

Η δική μου ερμηνεία

Η σημερινή σημασία του **σκαζώ** στη φράση **το εσκάσε** = φευγω βιαστικά και κρυφά, δύσκολα εννοείται. Ποιο εσκάσε ο φευγων; Απάντηση: μα φυσικά το αλόγο! [Αναφ. 3](#)

Το αλόγο λαχανιάζει, ασθμαίνει από το τρεξιμο και οι πνευμονες του σκανε, σχιζονται, διαρηγνυονται, λακίζουν.

Μεσω λοιπόν της ίδιας λογικής η φράση **το λάκισε** ή απλώς **λάκισε** σημαίνει εσκάσε το αλόγο, φευγοντας εφίππος και δρομιαίως. Άρα **λακαω =τρεχω, φευγω**

Ξενόγλωσσα

Ιταλικά

Straccio < stracciare Ιταλ. < extractiare αμαρτ. < extractus μετ. παρακ. < extrahere
Υφασμα ή χαρτί χωρισμένο σε επι μέρους τμήματα χωρίς την βοήθεια εργαλείου κοπής,
σχισμα.

Πβλ. ελλ. Στρατσόχαρτο =χαρτί ευτελους αξίας, προχειρο.

Αγγλικά

rug =κουρέλι, lac = λιμνη

Γαλλικά chiffon

Étymol. et Hist. 1609 « pièce de tissu, de vêtement froissée » (M. Régnier, Sat., XI ds Littré : un chiffon de rabat); 1611 « lambeau de vieille étoffe » (Cotgr.) 1752 p. anal. en parlant de papier, de feuilles volantes (Trév.); 1812 chiffon de papier (Jouy, L'Hermitte de la Chaussée d'Antin, t. 2, p. 3). Dér. de chiffe*; suff. -on*.

Εικόνες:

Ο Δανιήλ στον λάκκο των λεόντων

Φράσεις:

Λακάτε ποδαράκια μου να μη σας χέσει ο κώλος μου

Τρεξτε ποδια μου γιατι διακατέχομαι από μεγαλο φοβο.

Λακάτε ποδαράκια μου να μη σας δώ χεσμένα

Ομοιο νόημα με την προηγούμενη.

Αναφορές:

1

λάκκος

⁵ προσελογίσθην μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς **λάκκον**, ἐγενήθη ὡσεὶ ἄνθρωπος ἀβότητος ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος, ⁶ ὡσεὶ τραυματῖαι καθεύδοντες ἐν τάφῳ, ὧν οὐκ ἐμνήσθης ἔτι καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρὸς σου ἀπόσθησαν. ⁷ ἔθεντό με ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ, ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου.

Ψαλμός 87 (Μασ. 88)

⁷ ταχὺ εἰσάκουσόν μου, Κύριε, ἐξέλιπε τὸ πνεῦμά μου· μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον.

Ψαλμός 142 (Μασ. 143)

¹⁶ λάκκον ὤρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν, καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον, ὃν εἰργάσατο·

Ψαλμός 7

⁴ Κύριε, ἀνήγαγες ἐξ ἄδου τὴν ψυχὴν μου, ἔσωσάς με ἀπὸ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον.

Ψαλμός 29 (Μασ. 30)

³ καὶ ἀνήγαγέ με ἐκ λάκκου τλαιπωρίας καὶ ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος καὶ ἔστησεν ἐπὶ πέτραν τοὺς πόδας μου καὶ κατήθυνε τὰ διαβήματά μου

Ψαλμός 39 (Μασ. 40)

2

καὶ τὸ Κισσίων πόλισμ' ἀντίδουπον ἄισεται, [ἀντ. δ]
 ὁἶ, τοῦτ' ἔπος γυναικοπληθῆς ὄμιλος ἀπύων, (122)
 βυσσίνους δ' ἐν πέπλοις πέσση λακίς. (125)

2

λακίζομαι

Θαρσαλέαις παλάμησι φίλην ἀγκάζο Ῥώμην
 Καυκασίῳ δὲ τένοντι καὶ ἐν ῥηγμῖνι Κυταίῃ,
 ὀππόθι ταυρείοιο ποδὸς δουπήτορι χαλκῶ
 σκληρὰ σιδηρεῖης **ἐλακίζετο νῶτα** κονίης,
 σύννομον Ἀδρυάδεσσι ἀναπλέξασα χορείην
 Φασιάς εἰλίσσοιτο φίλῳ σκιρτήματι νύμφη,
 καὶ καμάτους μέλψειε πολυσκήπτρου βασιλῆος,
 μόχθον ἀπορρίψασα γιγαντείου τοκετοῖο.
 μηδὲ γὰρ αὐχῆσειεν Ἴωλκίδος ἔμβολον Ἄργουῶ,
 ὅττι πόνους ἥρωος ἀγασσαμένη Παγασαίου
 οὐκέτι Κολχίς ἄρουρα, γονῆ πλησθεῖσα Γιγάντων,
 εὐπτολέμοις σταχύεσσι μαχήμονα βῶλον ἀνοίγει.

Αγαθίας ο Σχολαστικός

3

το ἔσκασε

Σχόλιο : δεν φαίνεται να σχετίζεται με το αρχαίο **σκάζω** που σημαίνει :

I. κουτσαίνω, χωλαίνω, σε Ομήρ. Ἰλ.· μεταφ., σκάζω πρὸς τὴν θεραπείαν, σε Λουκ.

II. ὁ **σκάζων**, ἐπίσης χωλίαμβος, ο ἰαμβικός στίχος του Ἰππώνακτος, που εἶναι ἓνας κανονικός ἐξάμετρος με ἓναν σπονδεῖο ἢ τροχαῖο στον τελευταῖο πόδα, σε Ἀνθ.

Ἀλλὰ οὐτε καὶ ἀπὸ το ἐπίσης ἀρχαίου **σχάζω** που σημαίνει

I

1. λύνω, χαλαρώνω τα δεσμά, ἀφήνω ελεύθερο· ἀπ' ὅπου

2. · I. σχίζω, ἀνοίγω, σε Ἀριστοφ.· σχάζω φλέβα, ἀνοίγω φλέβα, σε Ξεν. κ.λπ.· λέγεται γιὰ ἀνθη, σχάζω κάλυκας, σε Ἀνθ.

II

1. ἀφήνω κάτι να πέσει, ἐγκαταλείπω, σε Ξεν.

2. παραμελώ, ἀφήνω, ἐγκαταλείπω· σχάσας τὴν φροντίδα, ἀφοῦ ἀπέβαλε τις μέριμνες ἀπὸ το νου του, ἀφήσε το μυαλό του να χαλαρώσει, σε Ἀριστοφ.· σχάζω τὰς μηχανάς, ἀφήνω τις μηχανορραφίες να μπουν σε λειτουργία, σε Πλούτ.

3. ἀναχατίζω, ἐμποδίζω, σταματῶ κάτι, Λατ. inhibere· κώπαν σχάσον, δηλ. σταμάτα να κωπηλατεῖς, σε Πίνδ.· σχάσον ὄμμα, χαμήλωσε τα μάτια σου, σε Ευρ. — Μέσ., σχασάμενος τὴν ἵππικὴν, ἀφήνοντας, σταματώντας τὴν ἵππασία, καταπαύοντας το ζῆλο του γιὰ τὴν ἵππασία, σε Ἀριστοφ.

Χαρακτηριστικὴ σκηνὴ ἀπὸ το ποιημα του Ἀριστ. Βαλαωριτῆ "[Ἡ ΦΥΓΗ](#)"

οπου περιγραφεται πως **το ἔσκασε** ο Ἀλη-Πασας.

Φεύγουνε, φεύγουνε! Πάντα τρεχάτοι.

Φθάνει, κ' ἐδείλιασε τὸ μαῦρο τ' ἄτι,

φθάνει, καὶ τρέμουνε τὰ γόνατά του·

ἀκοῦς πῶς βράζουνε τὰ σωθικά του!

Λυσσάει ὁ Ἀλήπασας καὶ βλαστημᾷ.
 Τὸ φτεριστήρι του χώνει βαθιά.
 Τὸ ἄτι φούσκωσε, βαριά μουγκρίζει,
 δίνει ἓνα πήδημα καὶ γονατίζει.

Ἡ καρδιά μέσα του χτυπάει σφυρί,
 τ' αὐτιά του γέρνουνε, πέφτει στὴ γῆ.
 Σπαράζει, ἀνδρειεύεται καὶ ροχαλιάζει,
 ἀπ' τὰ ρουθούνια του τὸ αἷμα στάζει.

Κ' ἐκεῖ ποὺ τ' ἄλογο ψυχομαχάει,
 βουβὸς στὴ λύσσα του ὁ Ἀλῆς τηράει,
 τηράει ἀνήσυχος, ἀχνός, νὰ ἰδεῖ.
 Τ' αὐτιά του ἐτέντωσε ν' ἀκουρμαστεῖ.

Ἀκόμα σκιάζεται τοῦ ἐχθροῦ τὰ βόλια,
 καὶ ἀρπάζει τρέμοντας τὰ δυὸ πιστόλια.
 Τ' ἄτι τὸ δύστιχο δίπλα στοῦ χῶμα
 χτυπιέται, δέρνεται, βογκάει ἀκόμα,

Το ἀνωτέρω ποίημα ἐνέπνευσε καὶ τὴν γελοιογραφία τοῦ Μποστ.
 Τότε ποὺ ζητήσαμε δάνεια τὰ ὁποῖα τώρα πληρώνουμε τρίδιπλα.

Κυπραῖος λάκκος*

Τέσσερα τζαι τέσσερα γίνονται οκτώ
 τέσσερα παλληκάρκα πάσιν στον πόλεμον.

Στὴν στράταν ποὺ πααίννασιν ἐπεινάσασιν
 ἐκάτσασιν νὰ φάσιν μα ἐδιψάσασιν.

Γυρεύκουν νάβρουν βρύσην ἀπάνω στο βουνόν
 τζ' ἤβρασιν ἓναν **λάκκον** των εκατόν ορκών.

Τέσσερα καὶ τέσσερα γίνονται οκτώ
 τέσσερα παλληκάρια πάνε στον πόλεμο.

Στὴν στράτα ποὺ πηγαίνανε ἐπεινάσανε
 ἐκάτσανε νὰ φάνε μα διψάσανε.

Γυρεύουν νὰ βροῦν βρύση ἀπάνω στο βουνό
 κ' ἦσαν ἓνα πηγάδι των εκατό οργυῶν.

Ερίψαν το λαχνίν τους πκοιός εν νά κατεβεί
τζαι έππεσεν ο κλήρος πάνω στον πιο μιτσύν.

Δέστε με αδέρκια μου τζ' εγιώ ννα κατεβώ
μεσ' το **ερημολάτσι** να ββάλω το νερόν.

Τζαι τότες τα αδέρκια του τον σφιχτοδέσασιν
μεσ' το **ερημολάτσι** τον κατεβάσασιν.

Λακηματα

Ερίξαν το κληρο τους ποιός θα κατεβεί
κι έπεσεν ο κλήρος πάνω στον πιο μικρό.

Δέστε με αδέρφια μου κ' εγώ ννα κατεβώ
μεσ' το ξεροπηγαδο να βγάλω το νερό.

Και τότε τα αδέρφια του τον σφιχτοδέσανε
μεσ' το ξεροπηγάδι τον κατεβάσασανε.

Copyright© 2017 by Aris Stougiannidis